

3 aug. 2004

ALEX VINKEN (5)

Alex Vinken kon zich goed meten met de betere spelers in Nederland. Zijn beste resultaat behaalde hij in 1951 in Amsterdam in het kwalificatietoernooi voor deelname aan het NK. Het werd een prachtige overwinning voor de Zuid-Limburger. Hij hield grote namen achter zich zoals Barendregt, Bouwmeester, Stumpers, Van Steenis, Bunt en Orbaan. De beste vijf veroverden het recht om in 1952 deel te nemen aan het kampioenschap van Nederland. Dit vond plaats in Enschede. Het was een hele eer voor hem om hieraan mee te mogen doen. Helaas achtervolgden ziekte en pech hem en hij werd met een score van 2½ gedeeld laatste.

Vele triomfen heeft Alex Vinken gevierd in het Kampioenschap van Limburg. Bij zijn eerste optreden in 1934 werd hij meteen 2e. De Limburgse schaakwereld stond versteld van dit debuut. Zijn eerste Limburgse titel behaalde hij in 1940. Dat was het begin van een recordserie. Hij werd in totaal 20x kampioen! In 1950 won hij de fi-

nale met de ongelooflijke score van 8 uit 8. Het "tijdperk Vinken" liep pas ten einde in 1965, toen hij voor de 20e keer de titel voor zich opeiste. Hierna vond hij het welletjes en trok zich terug van de titelstrijd. Hij was toen 53 jaar. In 1946 gaf Alex Vinken acte de presence bij een sterk bezet internationaal toernooi in Maastricht. Voor de organisatie tekende de vereniging MSV, die hiermee het 25-jarig bestaan vierde. Dit toernooi geldt nu nog steeds als een van de mooiste toernooien aller tijden in Limburg. Het neusje van de zalm deed mee. Toernooiwinnaar werd Max Euwe. Vinken behaalde een fraaie gedeelde vierde plaats met 5 uit 9.

Euwe schreef naar aanleiding van de prestaties van Vinken: „De Limburgse kampioen Alex Vinken kan de verrassing van het toernooi genoemd worden. Hij is een natuurtaent. En het merkwaardige is, dat Vinken zijn succes behaalde met een gemak, waarachter men een van onze geroutineerde meesters zou zoeken. Geen spoor van

angstvalligheid, waarmee nieuwelingen in de eerste plaats materiële verhoudingen plegen te observeren. Integendeel. Vinken was in het geheel niet zinnig met zijn pionnen. Verschillende malen gaf hij zijn pion weg om zijn positie te verbeteren en de uitslag stelde hem vaak in het gelijk.”

• Uit het 1e Amsterdam Chess Tournament (gewonnen door Friso Nijboer) volgen hier enkele mooie spelmomenten. Lorin D'Costa (2354) - Daniel Stellwagen (2509)

Zie diagram 1

Daniel Stellwagen maakt het fraai af:

27...Txh2+!! 28.Kxh2 Dh8+ 29.Lh6 Te3!

(Een fraaie tussenzet. Niet 29...Le3? 30.Dc4! Dxb6+ 31.Dh4)

30.g4 Dxb6+ 31.Kg3 Le5+ 32.Kf2 Lf4 33.Th1

Zie diagram 3

Zie diagram 2

33...Te2+!! 34.Kf1 (als wit slaat, dus 34.Kxe2, volgt 34...De6+ enz.) 34...Lb5 35.Txh6 Tc2+ en zwart blijft een stuk voor (0-1).

Erwin L'Ami behaalde in Amsterdam zijn eerste grootmeesternorm. Hier zien we het einde van een van zijn winstpartijen. L'Ami (2486) - Acs (2545)

Zie diagram 3

Hier zou 39. Dc5!! natuurlijk een prachtige zet zijn (39...Dxc5 40. Td8 mat), maar L'Ami doet het zó: 39.De7+ Kg8 40.Td8+ Kh7 41.Txc8 Txc8 42.gxh6 (1-0)

• Tom Bus uit Geleen (lid van SV Voerendaal) heeft een opmerkelijke prestatie geleverd in een internationaal toernooi in het Belgische Gent. Er waren 413 deelnemers. Hij werd 34e. Met zijn score van 6,5 punten bevond hij zich in een veld met enkele grootmeesters. Hij had slechts één punt achterstand op de toernooiwinnaar, grootmeester Shchekachev.

• In het zomer-snelschaaktoernooi Schaken met de Meester in Blerick gaat Joep Nabuurs uit Venlo aan de leiding. Er wordt nog gespeeld op de maandagen 9, 16 en 23 augustus, aanvang 20.00 uur. De wedstrijden worden gehouden in zaal Apollo.

Diagram 1

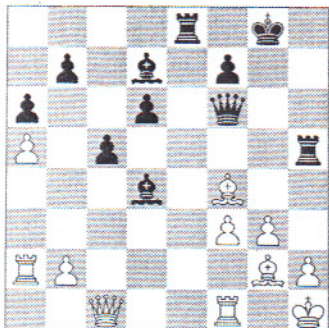
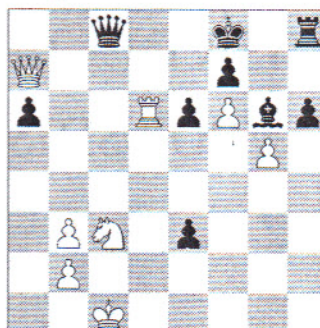
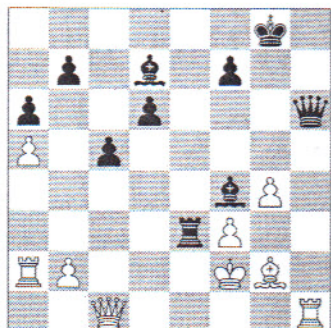

Diagram 2

ALEX VINKEN (6)

11-8-2004

Alex Vinken overleed plotseling op woensdag 12 januari 1983, thuis in Spekholzerheide. Hij voelde zich niet goed, ging in een stoel zitten en was vrijwel direct dood. Het is naar alle waarschijnlijkheid een hartstilstand geweest. Hij speelde nog tot het laatste moment bij de SV Kerkrade. In zijn laatste seizoen bereikte hij aan bord vijf in de bondscompetitie nog een score van $3\frac{1}{2}$ uit 4. In de clubcompetitie stond hij op de tweede plaats, achter John Franssen. Zijn laatste partij speelde hij voor de interne competitie tegen Henk Temmink. Limburg verloor een vooraanstaand en markant persoon. Ter nagedachtenis aan Alex Vinken vernoemde de Kerkraadse Schaakvereniging een jaarlijks toernooi naar hem, het "Alex Vinken rapidtoernooi" dat in 2004 voor de 21e maal is gehouden. Alex Vinken is in 1971 koninklijk onderscheiden (met de eremedaille in goud in de Orde van Oranje Nassau). In 1982 kreeg hij een eervolle vermelding bij de verkiezing 'Sportman van het jaar' in Kerkrade. Dit vanwege het behalen van het Nederlands kampioenschap voor veteranen in 1981. We zijn nu aangekomen aan het einde van deze serie afleveringen over Alex Vinken, een van de beste schakers die Limburg ooit heeft gekend. In april verscheen een biografie over deze markante schaker. Voor meer informatie hierover en voor het bestellen van dit boek (544 pagina's; 15 euro excl. portokosten), kunt u bellen: 0475-535737 / 0611494537.

We besluiten onze 'Vinken-serie' met een partij van Vinken tegen Hans Bouwmeester met uitgebreid commentaar van grootmeester Paul van der Sterren.

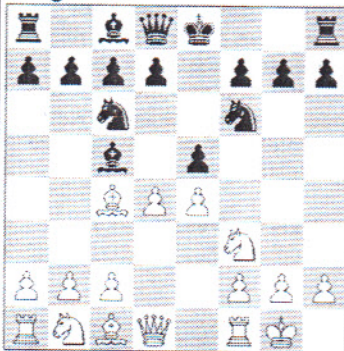
Vinken-Bouwmeester (Amsterdam, 1951, kwalificatietoernooi voor NK)

Hans Bouwmeester, die in de jaren vijftig en zestig een van de beste spelers van Nederland zou worden, was hier nog jong, 21 jaar. Toch moet Alex tegen hem hebben opgezien. Een jeugdig talent heeft altijd een bijzondere uitstraling die (ongewild) intimiderend kan zijn. Misschien was dat omgekeerd trouwens ook wel het geval. Het agressieve speltype van Alex en in het bijzonder zijn flair voor materiële offers waren in die tijd zeker al bekend. Ook dat is het soort reputatie dat tegenstanders onzeker kan maken.

1. e4 e5 2. Pf3 Pc6 3. Lc4 Lc5 4. 0-0

Een ook in die tijd al zeer ongebruikelijke variant. De klas-

Diagram 1

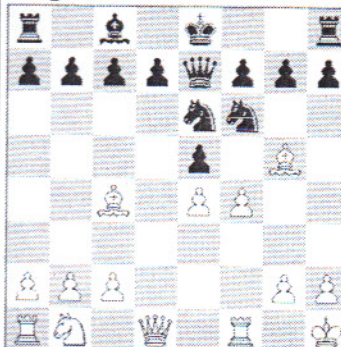

sieke zet is hier 4. c3 om op 4...Pf6 direct 5. d4 te doen. Ook 4. Pc3 is een respectabele zet. Tegenwoordig is een opbouw met d3 populair en daarvoor maakt het niet zo veel uit of wit hier direct 4. d3 of eerst 4. c3 of 4. 0-0 speelt en daarna pas 5. d3. Alex blijkt echter heel andere plannen te hebben. 4...Pf6 5. d4! ? !

Zie diagram 1

Voor een moderne, positioneel georiënteerde speler (voor mij bijvoorbeeld) is dit pionoffer op het eerste gezicht volkomen onverantwoord. Bij nadere analyse blijkt wit wel degelijk kansen te krijgen, maar voornamelijk van praktische aard. Wit verandert het karakter van

Diagram 2

de strijd en dwingt zijn tegenstander tot nauwkeurigheid en vooral tot denken op de korte termijn. Het is een typisch voorbeeld van wat ik hierboven als een van de kenmerken van Alex' speelstijl noemde, hij is absoluut niet bang om met een pionnetje minder te spelen.

Ook is dit gambiet een niet mis te verstaan "statement" aan het adres van zijn jeugdige tegenstander: er zal gevochten worden zonder genade.

5...Lxd4 6. Pxd4 Pxd4 7. Lg5

Zwart heeft het offer op de meest solide manier geaccepteerd. Nu komt hij zelfs met een zet die volgens mij beter is dan wat er later allemaal in de theorieboeken terechtgekomen is.

7...De7(!)

De moderne theorie geeft als hoofdvarianten 7...Pe6 (waarop wit 8. f4 kan doen) en 7...d6 8. f4 De7. Met 7...De7 verhindert zwart 8. f4 (vanwege 8...Dc5) en wint hij een tempo.

8. Kh1 Pe6

Ook 8...d6 9. f4 Le6 maakt een goede indruk.

9. f4!

Zie diagram 2

(volgende week wordt deze partij vervolgd)

ALEX VINKEN (7)

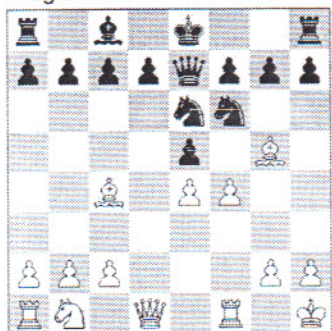
18-8-2004

Vandaag krijgt u het vervolg van de partij Vinken-Bouwmeester (Amsterdam, 1951, kwalificatietoernooi voor NK) met commentaar van grootmeester Paul van der Sterren (overgenomen uit het boek 'Allemaal schaken').

Zie diagram 1

Als wit dit niet zou hebben gedaan, was zijn openingsopzet een fiasco. Toch heeft deze zet iets verrassends met een zwart paard op e6. Ik acht het niet uitgesloten dat Bouwmeester deze zet niet heeft zien aankomen. In ieder geval is zijn reactie niet goed. 9...Pxf4? Veel sterker is 9...exf4 waarna ik niet zie hoe wit echt voldoende compensatie voor zijn pion krijgt. Zowel 10. e5 Pxf4 11. exf6 Dxf6 12. Pc3 0-0 als 10. Lxe6 Dxe6 11. e5 Pd5 is prima voor zwart en van 10. Lxf4 Pxf4 11. Txf4 0-0 moet hij het ook niet hebben. 10. Lxf4 exf4 11. e5! Dit is het

Diagram 1

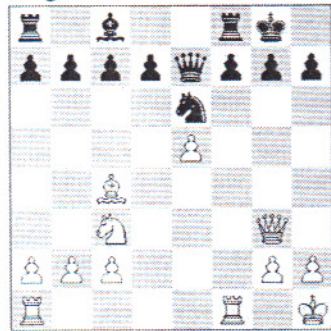

verschil. Omdat zwart niet 11...Dxe5 kan doen (vanwege 12. Tel Pe4 13. Pc3 f5 14. Df3) moet hij accepteren dat zijn stelling onprettig wordt ingesnoerd door de witte pion op e5.

11...Pe4 12. Dd4 Hier was direct 12. Txf4 sterker geweest. Na 12...Pg5 13. Pc3 0-0 14. Pd5 krijgt wit een vreselijke aanval, bijvoorbeeld 14...Dxe5? 15. Tf5! en wit wint onmiddellijk. Beter is 13...Pe6, maar ook dat ziet er na 14. Lxe6 Dxe6 15. Dh5 niet goed uit. Misschien moet zwart zeer koelbloedig 12...Dxe5 spelen, al heeft wit na 13. Lxf7+ Kd8 14. Tf1 met de bedoeling 15. Pd2 zeker genoeg compensatie voor de pion.

12...Pg5 13. Dxf4 Pe6 14. Dg3 0-0?! Voor de hand liggend, maar te langzaam. Zwart moet zijn stelling direct bevrijden met 14...d6!. Als wit dan 15. Lxe6 doet, helpt hij de zwarte ontwikkeling en staat na 15...Lxe6

Diagram 2

16. Dxd7 0-0-0 zeker niet beter. Ook 15. exd6 Dxd6 speelt zwart in de kaart. Het meest agressief is 15. Pc3, maar of wit na 15...dxe5 16. Pd5 Dc5 of 16. Dxe5 0-0 genoeg compensatie voor zijn geofferde pion heeft lijkt me twijfelachtig. 15. Pc3.

Zie diagram 2

Nu zien de zaken er plotseling heel anders uit, het is te laat voor 15...d6 omdat 16. Pd5 dan heel sterk is. Er is een kritieke stelling ontstaan. Aan de ene kant moet zwart een dreigende koningsaanval afwenden en aan de andere kant zijn damevleugel zien te ontwikkelen. 15...Dc5? Een plausibele zet, maar niet radicaal genoeg. Beter is 15...Dg5 om de witte dame van het dreigende veld g3 te verjagen. Voor het eindspel na 16. Dxd7 0-0-0 of na 16. Lxe6 Dxd6 17. Lxf7+ Txf7 18. hxd6 hoeft zwart niet bang te zijn. Ook het tegenoffer 15...b5!?, om looper en toren direct een open lijn te geven, komt m.i. sterk in aanmerking. 16. Ld3 Hier stond Alex voor een moeilijke keus. Het dwingende alternatief 16. Lxe6 is verleidelijk. Na 16...fxe6 17. Pe4 De7 18. Txf8+ Dxf8 19. Kg1 (met de bedoeling 20. Tf1) is de witte

aanval zeer sterk. Ook 16...dxe6 17. Pe4 ziet er levensgevaarlijk uit, bijvoorbeeld 17...De7 18. Pf6+ Kh8 19. Tf4! en zwart staat volkomen machteloos. Sterker is echter 17...Dxc2 waarna de situatie niet duidelijk is.

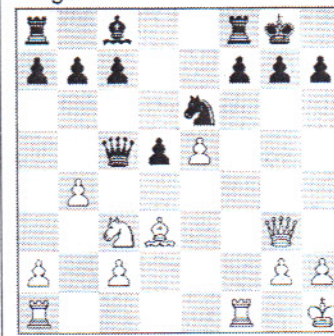
16. Ld3 is minder compromitterend en minstens even gevaarlijk voor zwart.

16...d5 Op deze stelling zal Bouwmeester hebben vertrouwd. Pe4 is verhinderd en daarmee lijkt zwart de ergste gevaren te hebben bezworen. Wits volgende zet moet een koude douche zijn geweest. 17. b4!

Zie diagram 3

(Volgende week wordt deze partij vervolgd)

Diagram 3

ALEX VINKEN (8, SLOT)

25-8-2004

In de laatste aflevering over Alex Vinken zien we het slot van de partij Vinken-Bouwmeester (Amsterdam, 1951, kwalificatietoernooi voor NK) met commentaar van grootmeester Paul van der Sterren.

Zie diagram 1

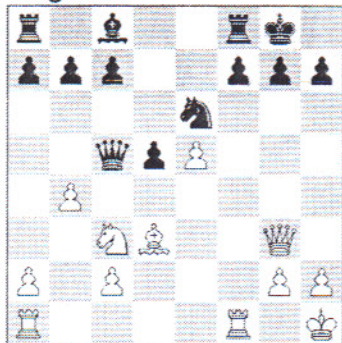
17...Dc6 18. Tad1

Dreigt 19. Pxd5 met de pointe 19...Dxd5 20. Lxh7+. Zwart is gedwongen om ook nog de dekking van veld f7 los te laten. Zijn stelling raakt ontregeld.

18...Td8 19. Dh4

Het moet moeilijk kiezen zijn voor wit. Veel goede mogelijkheden dienen zich aan. Het sterkst lijkt me 19. Tf6! om de druk op de zwarte koningsstelling verder op te voeren. Zwart staat dan overal met de rug tegen de muur. Met 19. Dh4 stelt Alex een concrete dreiging op, maar geeft zijn tegenstander wat lucht voor een reorganisatie van zijn verdediging.

Diagram 1

19...h6 20. Tf3 Pg5 21. Pb5?!

En hier gaat wit eigenlijk te ver in het bestoken van de tegenstander met krachtzetten, maar... het werkt wel! Het 'normale' vervolg zou 21. Tg3 geweest zijn.

21...Le6?

Zwart grijpt zijn kans niet. Met 21...Te8 had hij een lastige spaak in de witte aanvalsmachine kunnen steken.

22. Tg3

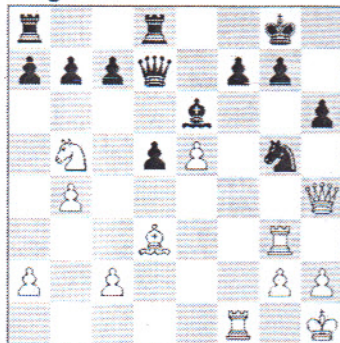
Nu komt alles weer op zijn pootjes terecht, althans voor wit. Zwart heeft eindelijk zijn loper ontwikkeld, maar zijn koningsvleugel is nog steeds gevaarlijk geïsoleerd. De dreiging om op het goede moment op g5 te slaan hangt zwaar in de lucht.

22...Dd7 23. Tf1!

Zie diagram 2

Wit kan het zich permitteren om op zijn gemak de druk op te voeren. Een directe aanval met 23. Txf5 hvg5 24. Dh7+ levert nog niet veel op. De zwarte ko-

Diagram 2

ning staat na 24...

Kf8 25. Dh8+ Ke7

26. Dxf7 Tg8

27. Df6+ Ke8

niet ideaal,

maar met

28...De7

dreigt hij zijn stelling te consolideren.

23...b6?

Tijdnoed, optimisme of wanhoop? Zwart wil het witte paard met c5 kunnen verjagen zodra dat op d4 verschijnt, maar laat de koningsvleugel aan zijn lot over. Het lijkt me dat zwart alleen met 23...De7 een poging had kunnen doen om nog tegenstand te bieden.

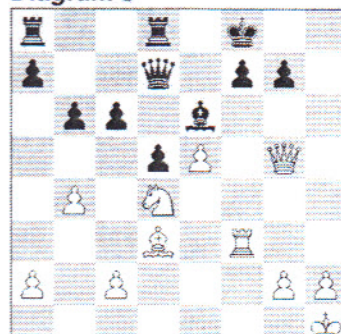
24. Df4

Hij aarzelt. Met 24. Txf5! hvg5 25. Dxf5 bereikt wit de stelling die in de partij één zet later ontstaat direct. Eerst schermt hij nog met de dreiging 25. h4.

24...Kh8 25. Txf5!

Maar nu hakt hij de knoop door. Met dit mooie positione-

Diagram 3

le kwaliteitsoffer legt hij de hulpeloosheid van de zwarte koning onbarmhartig bloot.

25...hvg5 26.

Dxf5

Zwart kan zich niet aan de dodelijke omklemming onttrekken.

26...Kg8 27. Tf3 Kf8

Er dreigde 28. Tg3. Na de tekstzet zou zwart zich op 28. Tg3 met 28...De7 29. Dxf7+ Ke8 (voorlopig) redden. Helaas voor zwart heeft wit nog meer ijzers in het vuur.

28. Pd4! c6

Zie diagram 3

Om de mogelijkheid Lb5 eruit te halen. Op 28...c5 zou bijvoorbeeld 29. Pxe6+ Dxe6 30. Th3 Ke8 31. Lb5+ winnend zijn.

29. Lg6 De7

Hierna is het afgelopen. Een laatste wanhopige poging om de tegenstander tot een uiterste krachtsinspanning te dwingen was 29...c5. De damewinst met 30. Pxe6+ Dxe6 31. Txf7+ Dxf7 32. Lxf7 Kxf7 is gunstig voor wit, maar nog niet hopeeloos. Sterker is de mooie variant 30. Lxf7! Lxf7 31. Pf5! en de witte aanval is dodelijk.

30. Dh5! Dxb4 31. Pxe6+ Ke8

32. Txf7!

Een elegante slotzet. Zwart gaf

het op.

